

УСТОЗЛАР МЕҲРИНИ ҚОЗОНГАН ОЛИМ

Нашримиз саҳифаланаётган кунларда Самарқанддан хушхабар олдик. Таниқли олим, ветеринария фанлари доктори, ВИТИнинг катта илмий ходими, ташаббускор акамиз Гулмурод Ҳамидович 60 ёшни қаршилабдилар. Ишонгимиз келмади, нахотки, дедик, сиз ҳам расмга эътибор беринг, нари борса 45 ёш берасиз. Бунинг боиси нимада? Балки инсон доимо яхшилиқни қўзласа, ҳалоллик билан елиб-юурса, ҳавас билан яшаса қаримасмикин?.. Балки домланинг ёш кўриниши оилавий муҳитдан, янгамизнинг меҳрию пазандалиги, ширинсўзлиги, фарзандларнинг отасини қувонтириб ҳаётда ўз ўрнини топиб бораётганидандир.

Устозлар меҳрини қозонган Гулмурод Ҳамидович бундан роппа-роса 60 йил илгари Ургутнинг Жартепасида таваллуд топган. Қишлоқнинг ишбилармон кишилари туфайли донғи дунёга кетган бўлсада, ҳали Жартепадан ветврач олим чиқмаган эди. Ёш Гулмурод бу бўшлиқни тўлдирди, мактабда ҳам институтда ўқиган чоғларида ҳам ўқиш-ўрганишга зўр бериб профессорлар эътиборини қозонди. Институтни қизил диплом билан битиргач, ҳеч иккиланмай ВИТИнинг туберкулёзни ўрганиш лабораториясига кичик илмий ходим сифатида ишга кирди. Изланишлар йиллар оша ўз самарасини бера бошлади. Гулмурод илмий тадқиқотлар натижасини нуфузли нашрларда чоп эттирди. Сўнг у 1990 йил “Қорамоллар туберкулёзининг олдини олишнинг махсус кимёвий воситалари” деб ном олган номзодлик диссертациясини нуфузли илмий кенгашда ҳимоя қилди ҳамда шу тариқа Гулмурод Ҳамидовичга фан номзоди илмий даражаси берилди.

Илмда рақобат кучли, баъзан фиску фасодлару гуруҳбозликлар пинҳона пайдо бўладию ёш олимларнинг тинкасини қуритади, бу аччиқ ҳақиқат, аммо Гулмурод Ҳамидович вақтни беҳуда совурмади, барча фаразларини, илмий фантазиясини амалиётда қўллашни афзал билди, гоҳ у вилоятда, гоҳ бу вилоятдаги туманларда бўлиб, фермаларда тилсиз жониворларни ўрганди, туберкулёзга чалинган ҳайвондаги ўзгаришлар қўламини чуқур таҳлил этди. Шу жараёнларда пишган олим фан доктори илмий даражасига ҳам, ВИТИнинг катта илмий ходими мартабасига ҳам эришди. 2018 йил Гулмурод Ҳамидович (илмий маслаҳатчи проф. Х.Салимов) “Қорамоллар туберкулёзига қарши курашнинг илмий асослари” деб номланган докторлик диссертациясини ҳимоя қилди ва бу

тадқиқот илм оламида катта шов-шув бўлди. Бугун эса ҳақли равишда эътироф этиш лозимки, республикамизда туберкулёз хасталигини ундан ортиқ биладиган олим йўқ. Шу боис Ветеринария ва чорвачилиқни ривожлантириш қўмитаси раисининг топшириғи билан Гулмурод Ҳамидович жойларга чиқиб ҳақиқий аҳволни таҳлил этиш, муаммоларни бартараф этишга астойдил киришган. У мутахассислар малакасини оширишга, ветеринария соҳасидаги давлат сиёсатини тарғиб этишга ҳам муносиб ҳисса қўшмоқда. Шунингдек, Гулмурод Ҳамидович республикамизда қишлоқ

хўжалик ҳайвонлари туберкулёзининг эпизоотологияси, диагностикаси, олдини олиш ва қарши кураш бўйича давлат грантлари асосида илмий-тадқиқот ишлари олиб бормоқда. Тадқиқотлар жараёнида “Ҳайвонлар туберкулёзига қарши ЭТИС-1” препарати (Ўз.Р.ДВББ ИТК томонидан 21.05.1991 й. тасдиқланган), “Ҳайвонлар туберкулёзига қарши фаолсизлантирилган вакцина” (Ўз.Р.ДВББ томонидан 28.08.1998 й. тасдиқланган), “Ҳайвонлар туберкулёзига қарши ЭТИС-2” препарати (Ўз.Р.ДВББ томонидан 12.04.2016 й. тасдиқланган) яратилди ва ишлаб чиқаришга жорий этилди. Сўнгги 3 йил давомида муаллиф томонидан ту-

беркулёз ва бошқа бактериал инфекцияларга қарши янги “Рифизостреп” препарати ишлаб чиқилди. Мазкур препарат лаборатория ва ишлаб чиқариш шароитидаги синовларда жуда яхши натижалар берди. Мазкур препарат айна чоғда Республика Ветеринария ва чорвачилиқни ривожлантириш қўмитасининг рухсати билан ишлаб чиқаришга жорий этилган.

Бундан ташқари Гулмурод Ҳамидовичнинг заковати, илмий изланишлари самараси сифатида Тошкент шаҳрида жойлашган “Биоветпродукт” МЧЖ билан ҳамкорликда сут эмизувчи ҳайвонлар туберкулёзи диагностикаси учун миллий ППД-туберкулин препарати ишлаб чиқарилди ва Республика ветеринария хизматига кенг тадбиқ этилди.

Фан докторининг шахсий кутубхонаси таниқли профессорлару академикларникидан асло кам эмас. Нафақат республикамизда, балки ўнлаб хорижий давлатларда ҳам илмий ишлари эътироф этилган олимнинг кутубхонасидан МДХ давлатлари, АҚШ, Европа ва Осиёдаги мамлакатларнинг турли журнал ва тўпламларида унинг имзоси билан чоп этилган 200 га яқин илмий мақолалар, 7 та йўриқнома, 6 та қўлланма,

5 та тавсиянома ва 3 та техник шартлар ва 2 та ташкилот стандарти-Тс, 5 ихтирога патентлар ҳамда 2 та ихтирога дастлабки патентлар ҳужжати муносиб ўрин олган. Бу китоблару рисоалар, илмий хулосалар ортида ҳеч шубҳа йўқки, таникли олимнинг ўтган умри давомида ҳаловатдан кечиб қилган меҳнатию заҳматлари ётибди. Бундан ташқари, устознинг 2019 ва 2020 йилларда (Германиянинг Дюсселдорф шаҳридаги халқаро “LAP LAMBERT Academic Publishing” нашриётида) ҳайвонлар туберкулёзига бағишланган 2 та монографияси ҳам чоп этилган. Бу хорижда нашр этилган ва нозиктаъб илмий муҳаррирлар чиғиригидан ўтган китоблар ўзбек олимнинг ютуқларини Европада яна бир карра кўз- кўз қилди. Унинг илмий ютуқлари Қишлоқ хўжалиги вазирлиги, кўмита раислари томонидан муносиб тақдирланганини ҳам таъкидлаш лозим.

Бундан ташқари Гулмурод Ҳамидович жамоат ишларида ҳам фаол иштирок этиб, парламентнинг куйи палатасида қонун ижодкорлиги билан боғлиқ йиғилишларда ўз фикрларини баён этди. Унинг бевосита иштирокида Ўзбекистон Республикасининг «Аҳолини сил касаллигидан муҳофаза қилиш тўғрисида»ги (11.05.2001й. №215-11) Қонуни ишлаб чиқилди ва парламент томонидан қабул қилинди.

Фан докторининг илмий тадқиқотлари, кашфиётлари амалиётга кенг жорий этилганлиги билан ҳам кадрлидир. Масалан, Гулмурод Ҳамидович 2004 йилдан буён ЎЗМУнинг табиий бирикмалар кафедраси олимлари билан ҳамкорликда туберкулёзга қарши янги “тубазид-МАСК”ни, ЎзФА Биоорганика институти олимлари билан “Биофтизиоэтам”, “Биомайрин” препаратининг 2 хил вариантини, Полимерлар кимёси ва физикаси институти олимлари билан ҳамкорликда туберкулёзга қарши янги “Целазон”, Тошкент Кимё технологиялар университетида эса “Тубазид-Инулин” препаратларини кашф этди. Ана шу оламшумул ютуқлар туфайли у 15 та халқаро микёсдаги мутахассислик сертификатларига эга бўлди ва ветеринария илм-фанарида тилга тушди.

Гулмурод Ҳамидович ўн йилдан ортиқ вақт мобайнида МДХ давлатларининг Ветеринария фанлари бўйича мувофиқлаштириш кенгаши аъзоси сифатида фаолият олиб борди ҳамда ҳар бир масалага зукколик билан ҳолисона ёндаша оладиган мутахассис сифатида давлат аҳамиятига эга бўлган муаммоларни жойларга чиқиб ҳал этишда фаол иштирок этди.

Айни чоғда у забардаст олим сифатида ВИТИ нинг илмий кенгаши, режим комиссияси ҳамда таҳрир кенгаши аъзоси, юкумли касалликлар бўйича услубий кенгаш раиси, институт ҳузуридаги ветеринария фанлари бўйича фалсафа доктори илмий даражасини берувчи PhD.06/29.10.2021.V.139.01 рақамли Илмий Кенгаш қошидаги илмий семинар кенгаши раисидир. Шунингдек, Гулмурод Ҳамидович Самарқанд давлат ветеринария медицинаси, чорвачилик ва биотехнологиялар университети ҳузуридаги илмий даражалар берувчи DSc.06/30.12.2019.V.12.01 рақамли илмий кенгаш ва илмий семинар кенгаши аъзоси, Инновацион ривожланиш вазирлиги эксперти сифатида илм-фан ривожига муносиб ҳисса қўшмоқда.

Зиёлилар оиласида тарбия топган, устозларидан энг яхши ҳислатларни – камтарлик, меҳнатсеварликни юктириб олган дўстимиз Гулмурод Ҳамидовични яна бир карра қутлуг кун – таваллуд айёми билан барча шогирдлари, жамоамиз номидан табриқлаймиз. Фарзандлару оилангиз бахтига доимо соғу саломат бўлинг, илмий ютуқларингиз янада машҳур бўлаверсин.

Бозорбой Элмуродов, Ветеринария илмий-тадқиқот институти директори, в.ф.д., профессор